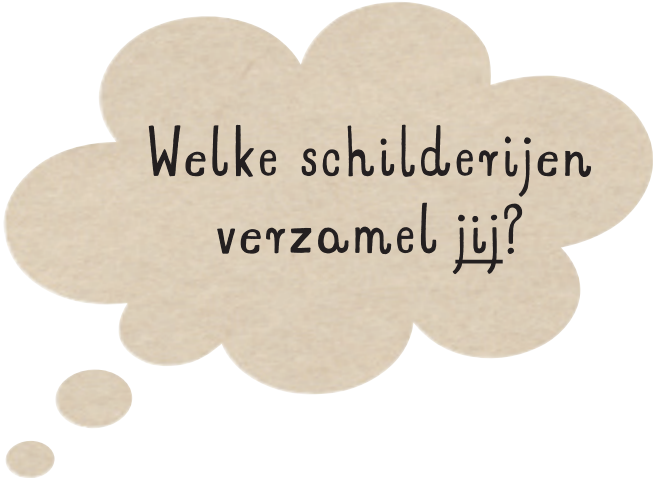

BEGIN JE EIGEN
KUNSTMUSEUM!

Welke schilderijen
verzamel jij?

- 2 Wat staat er op een kaart?
- 3 Hoe speel je kunstkwartet?
- 4 Andere leuke kaartspellen
- 6 Stromingen
- 10 Thema's

- 12 Renaissance
- 16 Barok
- 20 Neoclassicisme
- 24 Romantiek
- 28 Realisme
- 32 Impressionisme
- 36 Postimpressionisme
- 40 Expressionisme
- 44 Kubisme
- 48 Futurisme
- 52 Surrealisme
- 56 Popart
- 60 Kunstaal

Wat staat er op een kaart?

Postimpressionisme

Vincent
VAN GOGH

Mensen

Zelfportret met verbonden oor, 1889

BEROEMD ★★★★★
WAARDE ★★★★★

GOEIE VRAAG! Welk oor sneed Van Gogh af - het linker of het rechter?

Stroming

Dit schilderij hoort bij een kunststroming die het **postimpressionisme** heet.

Andere stromingen zijn bijvoorbeeld de **popart** of het **kubisme**. Er zitten vier schilderijen van iedere stroming in dit spel.

Thema

Dit schilderij is een portret, dus is het thema **mensen**.

Er zijn natuurlijk ook andere thema's: **dieren, plaatsen, verhalen...** Voor ieder thema zijn er acht kaarten in dit spel.

VAN GOGH is de naam van de kunstenaar.

Zelfportret met verbonden oor is de titel van het schilderij.

1889 is het jaar waarin het geschilderd werd.

★★★★★ sterren tonen hoe **BEROEMD**
★★★★★ en hoe **WAARDEVOL** het schilderij is.

GOEIE VRAAG!

Als je het antwoord op deze vragen weet, verdien je extra sterren. Alle antwoorden staan in dit boek.

Hoe speel je kunstkwartet? Verzamel thema's en stromingen, om te winnen!

1 Dit is een spel voor twee of meer spelers. Schud de kaarten en geef er **zeven** aan elke speler. Leg de rest met de rug omhoog op een stapel. Draai de bovenste kaart om en leg hem eraanast.

2 Kijk naar je kaarten en bedenk welke schilderijen je gaat verzamelen. Om te winnen heb je **een reeks** van hetzelfde **thema** en **een reeks** van dezelfde **stroming** nodig. Eén reeks moet uit **drie kaarten** bestaan, de andere uit **vier**.

3 De spelers nemen om de beurt een kaart van een van de twee stapels (met zichtbare en met onzichtbare kaarten). Leg dan een kaart af op de stapel met zichtbare kaarten. Als de onzichtbare kaarten op zijn, laat je de bovenste zichtbare kaart liggen, draait de rest om en schudt ze.

4 De eerste speler die een reeks **thema's** en een reeks **stromingen** kan afleggen, wint de ronde. Denk erom: je hebt een reeks van drie en een reeks van vier nodig.

drie mensen

vier impressionisten

***** Na iedere ronde telt de winnaar de sterren. Hou de stand bij om te zien wie de eindwinnaar wordt.

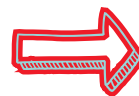
Er is meer...

Als je een **bonuskaart** trekt, leg je hem aan de kant en neem je nog een kaart. Aan het einde van de ronde lees je je bonuskaarten. Krijg je sterren bij of verlies je er? Als het spel afgelopen is, tel je al je sterren op.

en voor de kenners...

Maak het spel moeilijker! Beantwoord de '**Goeie vraag**' telkens als je een kaart van de zichtbare stapel neemt. De antwoorden staan in dit boek!

Nog meer spellen!

Kunst-snap!

Wie snapt er het meest van kunst?

Voor twee of meer spelers.

- 1 Verwijder de **Bonuskaarten** (of spreek af dat ze niet meetellen). Verdeel de kaarten over de spelers. Leg ze met de rug omhoog.
- 2 Iedere speler draait om de beurt een kaart van zijn stapel om en legt hem in het midden.

3 Alle spelers houden in de gaten of de laatste twee omgedraaide kaarten van dezelfde **stroming** of hetzelfde **thema** zijn.

4 De eerste die het **thema** of de **stroming** roept, krijgt alle omgedraaide schilderijen. Als hij zich vergist, moet hij een beurt overslaan. Wie wint alle kaarten?

Troef elkaar af...

Wie heeft de duurste of beroemdste schilderijen?

Voor twee of meer spelers.

- 1 Verwijder de **bonuskaarten**. Schud de kaarten en verdeel ze over de spelers. Iedere speler legt zijn kaarten op een stapel met de rug omhoog. Daarna draait ieder de bovenste kaart om.
- 2 De jongste speler bekijkt de **sterren** op zijn kaart en kiest vervolgens het kenmerk **'waarde'** of **'beroemd'**. De andere spelers bekijken hun score voor dat kenmerk.

3 De speler met de meeste **sterren** wint de slag en krijgt alle omgedraaide kaarten.

4 Als de stand gelijk is, blijven de kaarten op tafel liggen. De spelers draaien hun volgende kaart om en dezelfde speler mag opnieuw een kenmerk kiezen. Wie wint, krijgt alles.

5 Speel door tot één speler alle kaarten heeft.

Met vijf sterren voor **WAARDE** win je deze slag!

Raad het thema van de tentoonstelling!

Kun je het thema raden? Voor twee of meer spelers.

1 Iedere speler kiest een thema voor zijn of haar tentoonstelling uit de lijst hiernaast – of bedenk je er liever zelf een? Hou het wel geheim!

2 Verwijder de **Bonuskaarten**. Schud de kaarten en leg ze kriskras door elkaar op tafel, met de kunstwerken naar boven. Neem om de beurt een kaart die bij je thema past.

.....

3 Als iedereen drie kaarten heeft, probeer je om de beurt te raden wat het thema is.

4 De speler die juist raadt én de speler van wie de kaarten zijn krijgen elk een punt. De speler die het eerst vijf punten heeft, is de winnaar!

eten

griezelig

kleuren

vrolijk

kindertijd

honden

vredig

leven

oorlog

Raad de naam van de schilder!

Stel de juiste vragen en ontdek als eerste wie de schilder is!

Voor twee of meer spelers.

1 Verwijder de **bonuskaarten**. Schud de kaarten. De eerste speler trekt een kaart uit het pak en verbergt hem voor de andere spelers.

2 De andere spelers stellen vragen om achter de naam van de schilder te komen. De eerste speler mag alleen 'ja' of 'nee' zeggen.

3 Mogelijke vragen zijn: 'Is het een vrolijk schilderij?' of 'Vertelt het een verhaal?' Je mag dit boek gebruiken als hulpmiddel.

4 De eerste speler die de schilder raadt, wint. Nu mag hij een kaart nemen en moeten de anderen de schilder raden.

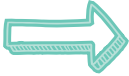
Staan er mensen op het schilderij?

Antwoord 'ja' of 'nee'.

Een kunststroming ontstaat als schilders een tijdlang in dezelfde stijl schilderen.

Renaissance

HERKEN JE AAN?

Interesse in oude beschavingen.

'Renaissance' betekent 'wedergeboorte'. Van de 14de tot de 17de eeuw kende Europa opnieuw een grote bloei op het gebied van wetenschap, kunst en literatuur. Kunst werd levensechter.

BEKEND WERK

Da Vinci, *Mona Lisa*, ca. 1503-06

Barok

HERKEN JE AAN?

Grootse dramatiek

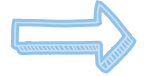
Rond 1600 begon de kerk kunstenaars aan te moedigen om religieuze verhalen op een spannende manier af te beelden. Barok was een kunst- en architectuurstijl die groots, dramatisch en realistisch was en vaak speelde met opvallende lichteffecten.

BEKEND WERK

Caravaggio, *Avondmaal te Emmaüs*, 1601

Neoclassicisme

HERKEN JE AAN?

Rust en evenwicht

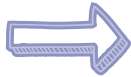
Neoclassicistische schilders probeerden hun kunst een oud-Grieks of Romeins uitzicht te geven door heel nauwkeurig en met onzichtbare penseelstreken te schilderen. Het neoclassicisme ontstond net voor de Franse Revolutie in 1789.

BEKEND WERK

David, *De eed van de Horatii*, 1784

Romantiek

HERKEN JE AAN?

Spanning en emotie

Romantische werken waren dramatisch, kleurrijk en vol emoties. Ze beeldden vaak de kracht en de schoonheid van de natuur af. De romantiek was een stroming in kunst en literatuur die aan het einde van de 18de eeuw populair werd in Europa.

BEKEND WERK

Goya, *De derde mei 1808 in Madrid*, 1814

Realisme

HERKEN JE AAN?

Echtheid en eenvoud

Het realisme zette zich af tegen de uitspattingen van de romantiek. De realisten probeerden de wereld af te beeldden zoals hij was. Ze moesten niets weten van grote emoties en schilderden alledaagse taferelen en gewone mensen.

BEKEND WERK

Millet, *Het Angelus*, ca. 1857

Impressionisme

HERKEN JE AAN?

Momentopnames

De impressionisten probeerden met kleine, snelle penseelstreken in heldere kleuren vast te leggen wat ze op een bepaald moment zagen. Ze werkten liever buiten dan in een atelier. Het impressionisme ontstond rond 1870 in Frankrijk.

BEKEND WERK

Monet, *De tuin van de kunstenaar in Vétheuil*, 1880

Een kunststroming ontstaat als schilders een tijdlang in dezelfde stijl schilderen.

Postimpressionisme

HERKEN JE AAN?

Felle kleuren en eenvoudige vormen

Het postimpressionisme volgde in 1880 in Frankrijk op het impressionisme. De postimpressionisten gebruikten felle kleuren en eenvoudige vormen om hun gevoelens uit te drukken. Hun werk was minder realistisch dan dat van de impressionisten.

BEKEND WERK

Van Gogh, *Zelfportret met verbonden oor*, 1889

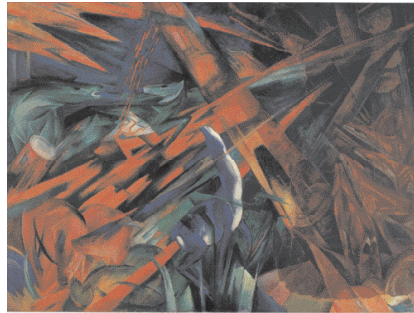
Expressionisme

HERKEN JE AAN?

Verworpen vormen en heftige emoties

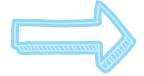
De expressionisten schilderden niet zomaar wat ze zagen, maar verdraaiden de werkelijkheid om gevoelens als woede en angst beter weer te geven. Het expressionisme ontstond aan het begin van de 20ste eeuw in Duitsland.

BEKEND WERK

Marc, *Het lot van de dieren*, 1913

Kubisme

HERKEN JE AAN?

Veel verschillende gezichtspunten

De kubisten probeerden dingen tegelijkertijd vanuit verschillende hoeken af te beelden. Ze onderzochten hoe ze driedimensionale voorwerpen op een plat schilderdoek konden krijgen. Het kubisme ontstond in 1907.

BEKEND WERK

Gris, *Stilleven met geruit tafelkleed*, 1915

Futurisme

HERKEN JE AAN?

Snelheid en beweging

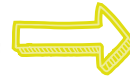
De futuristen hielden van snelle machines, zoals auto's, treinen en vliegtuigen. Ze probeerden die beweging in hun schilderijen te vatten. Het futurisme kende een korte bloeiperiode aan het begin van de 20ste eeuw.

BEKEND WERK

Boccioni, *De stad ontwaakt*, 1910

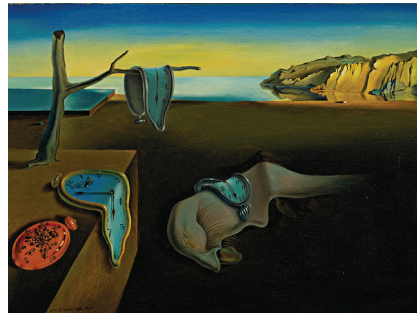
Surrealisme

HERKEN JE AAN?

Dromen en de menselijke geest

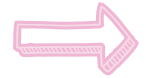
Surrealisme betekent 'meer dan echt'. Het kwam in het midden van de jaren 1920 in zwang bij schilders, dichters en schrijvers. Surrealistische doeken zien er vaak gek uit. Ze beelden dromen of vluchtige gedachten af.

BEKEND WERK

Dalí, *De volharding der herinnering*, 1931

Popart

HERKEN JE AAN?

Hoog pretgehalte

Popartkunstenaars maakten kunst van alledaagse, wereldse dingen, zoals stripverhalen, verpakkingen, kranten en beroemdheden. Ze vonden dat kunst toegankelijk moest zijn voor iedereen. Popart ontstond in de jaren 1950 in het Verenigd Koninkrijk en de VS.

BEKEND WERK

Warhol, *Blik Campbell's soep (tomaat)*, 1962

Het thema is het onderwerp dat de schilder kiest, zoals mensen of een plaats.

Stilleven

Stillevens beelden vaak alledaagse voorwerpen af: eten, bloemen, vaatwerk of meubels. De schilderijen worden stillevens genoemd omdat die voorwerpen niet bewegen.

BEKEND WERK

Cézanne, *Stilleven met appels*, 1893–94

Godsdienst

In Europa betaalde de kerk kunstenaars om religieuze taferelen te schilderen. Er waren veel mensen die niet konden lezen. Door naar schilderijen te kijken leerden ze toch iets over de Bijbel.

BEKEND WERK

Rembrandt, *Het feestmaal van Belsazar*, ca. 1636–38

Plaatsen

Schilderijen kunnen landschappen afbeelden, maar ook steden ('stadsgezichten') of zeeën ('zeegezichten'). Landschappen kunnen echte of ingebeelde taferelen voorstellen. Het licht en het weer spelen vaak een belangrijke rol.

BEKEND WERK

Courbet, *De kliffen bij Étretat na de storm*, 1870

Verhaal

Eeuwenlang hebben schilders verhalen uit de geschiedenis, de mythologie en de Bijbel afgebeeld. 'Een beeld zegt meer dan duizend woorden' is niet voor niets een bekende uitdrukking!

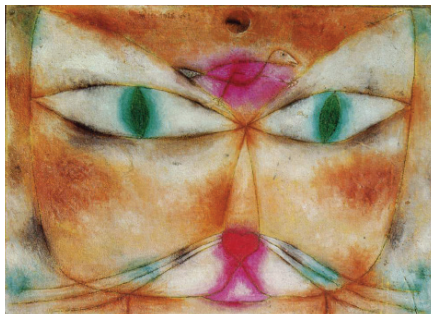
BEKEND WERK

Velázquez, *De spinsters of De fabel van Arachne*, ca. 1657

Dieren

Schilders beelden vaak dieren af – soms gewoon omdat ze ervan houden, maar vaak ook omdat dieren een diepere betekenis krijgen op een schilderij. Honden zijn aanhankelijk, dus staat een hond op een schilderij symbool voor trouw. Een paard kan kracht of macht verbeelden. Wat denk je dat een kat betekent?

BEKEND WERK

Klee, *Kat en vogel*, 1928

Mensen

Schilderijen van mensen, portretten genaamd, zijn altijd erg populair geweest. Voor de uitvinding van de fotografie waren portretten zowat de enige manier om iemands beeltenis vast te leggen.

BEKEND WERK

Degas, *De balletklas*, 1873–76

Renaissance

Jan VAN EYCK

Het echtpaar Arnolfini, 1434

In de renaissance begon Jan van Eyck een nieuw soort verf te gebruiken die hem toeliet schilderijen te maken die realistischer waren dan ooit tevoren.

WAT ZIE JE?

Veel van de voorwerpen op het schilderij hebben een bijzondere betekenis. De sinaasappels tonen dat het echtpaar rijk is, want sinaasappels waren duur. Wat denk je dat de hond betekent?

HET VERHAAL ERACHTER

Op dit schilderij staan Giovanni Arnolfini, een rijke koopman, en zijn vrouw. Je ziet de reflectie van de schilder in de spiegel aan de muur, onder de woorden: 'Jan van Eyck was hier, 1434'.

Van Eyck was een van de eerste schilders die kleurpoeders vermengden met olie, in plaats van met eigeel. Zo kreeg hij olieverf.

De schepping van de zon, de maan en de planeten (detail), 1511

Dit is een deel van een enorm schilderij op het plafond van de Sixtijnse Kapel, dat gemaakt werd door een van de beroemdste schilders ter wereld. Elk jaar komen ongeveer vijf miljoen mensen dit schilderij bekijken in het Vaticaan in Rome.

Michelangelo schilderde op pleister dat nog nat was. Zulke schilderijen heten fresco's.

WAT ZIE JE?

Michelangelo schilderde meer dan 300 levensgrote figuren op het hoge gewelf. Ze vallen op door hun afmetingen en felle kleuren. Misschien omdat ze op die manier beter zichtbaar zijn vanaf de grond?

HET VERHAAL ERACHTER

De paus had Michelangelo gevraagd de twaalf apostelen op het plafond van zijn kapel te schilderen. In plaats daarvan schilderde Michelangelo verhalen uit het Oude Testament. Hier zie je hoe God het heelal schept.